

ΕΛΛΑΔΑ - ΕΛΒΕΤΙΑ

Από Νίκο Χαριτωνίδη

19-4-10

Στις μέρες μας, μεμψιμοιρούμε για τη κατάντια της χώρας μας. Το κυριότερο, υπάρχει μια διάχυτη απαισιοδοξία για το μέλλον μας. Πως θα γίνουμε παραγωγικοί ; Πως θα έρθει η ανάπτυξη ; Μπορεί μια φτωχή χώρα να προκόψει ; Τι σημαίνει όμως «φτωχή» ; Τάχα αυτή που δεν έχει φυσικούς πόρους ; Είναι αυτό τόσο σημαντικό στην εποχή των υπηρεσιών ; Όπως συνήθως, βρίσκει κανείς εύστοχες απαντήσεις σε τέτοια ερωτήματα, μελετώντας την Ιστορία. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα «φτωχής» χώρας που πρόκοψε εντυπωσιακά, από το 2^ο μισό του 19^{ου} αιώνα ως τις μέρες μας, είναι η Ελβετία. Πράγματι, αυτή η χώρα είναι πάμπτωχη σε φυσικούς πόρους. Είναι μια «λιλιπούτια» χώρα, με έκταση μόλις 42.000 τετραγωνικά χιλιόμετρα (2 φορές όσο η Πελοπόννησος) και 8 εκατομμύρια κατοίκους. Το 25% της γης της είναι ορεινό και μη καλλιεργήσιμο (και μη κατοικήσιμο). Ο μόνος «φυσικός» πλούτος της είναι η ξυλεία και το νερό (υδατοπτώσεις). Και όμως, παρόλα αυτά τα «ενδογενή» ελαττώματα, η Ελβετία στις αρχές του 20^{ου} αιώνα είχε ένα από τα ψηλότερα βιοτικά επίπεδα στην Ευρώπη. Πως το πέτυχε αυτό ; Μια ιστορική αναδρομή είναι ένα μάθημα πολιτικής για εμάς τους Έλληνες (πολιτικούς και πολίτες) αλλά και τους επιχειρηματίες, μιας και μας δείχνει πως μπορεί ένας μικρός να μεγαλουργεί αν είναι έξυπνος και φυσικά εργατικός.

Καταρχήν, η Ελβετία διέθετε ένα σημαντικό κεφάλαιο, ήδη πριν το 1850 : Τη μόρφωση των ενηλίκων. Το κεφάλαιο αυτό προσέφερε μια έξυπνη και ψηλής εξειδίκευσης εργατική δύναμη, για μια έντονη ανάπτυξη μετά το 1850 εξειδικευμένων κλάδων, οι οποίοι έγιναν παγκόσμια ανάρπαστοι. Χαρακτηριστικότεροι κλάδοι είναι τα ρολόγια, τα λεπτά μηχανήματα, τα ποιοτικά υφάσματα, η φαρμακευτική – χημική βιομηχανία και ειδικοί κλάδοι τροφίμων και ποτών, με βασικότερους εκπροσώπους τα τυροκομικά και τις σοκολάτες. Και όλα αυτά χωρίς καθόλου πρώτες ύλες (εκτός από την ενέργεια των υδατοπτώσεων). Ποιο ήταν το μυστικό ; Η ψηλή προστιθέμενη αξία κατά τη μεταποίηση : Εκπαιδευμένοι και εξειδικευμένοι εργαζόμενοι, με χαμηλά σχετικά ημερομίσθια (αφού ήταν σε μεγάλη προσφορά), σε συνδυασμό με ψηλή τεχνολογία, παρήγαγαν ξεχωριστά προϊόντα, που σύντομα απέκτησαν παγκόσμια φήμη και σάρωσαν τις αγορές. Αξίζει να σημειωθεί, ότι στο 2^ο μισό του 19^{ου} αιώνα, επιχειρήσεις παραγωγής τεχνητών χρωμάτων, μη μπορώντας να ανταγωνιστούν τους Γερμανούς γίγαντες του είδους, εξειδικεύτηκαν σε χρώματα ψηλής ποιότητας και μονοπώλησαν τη παγκόσμια αγορά σε αυτό το είδος. Σας θυμίζει κάτι ; Πρόκειται για τη γνωστή πολιτική Marketing της «φωλιάς αγοράς» (market niche) μέσω της διαφοροποίησης. Η Ελβετία χρησιμοποίησε πολύ νωρίς την ενέργεια των

υδατοπτώσεων (βλέπε σήμερα «πράσινη» ανάπτυξη) για τη παραγωγή ηλεκτρικού ρεύματος και τις από αυτό απορρέουσες τεχνολογίες, όπως υδατοστρόβιλους, αντλίες, βαλβίδες και ηλεκτρικές μηχανές κάθε είδους. Ένας άλλος κλάδος, παγκόσμια γνωστός, είναι των γαλακτοκομικών, ειδικά στα τυροκομικά. Η τεχνογνωσία και η μετάλλαξη του κλάδου, από χειροποίητο σε βιομηχανοποιημένο, τον έκανε έντονα εξαγωγικό. Ακόμη, πρωτοπόροι ήταν στη παραγωγή (ξεχωριστής) σοκολάτας και εφευρέτες των παιδικών τροφών ! Η Ελβετική φαρμακοβιομηχανία ήταν η 2^η παγκόσμια. Τέλος, η ορεινή αυτή χώρα, ήταν πρωτοπόρος στις συγκοινωνίες, αναπτύσσοντας ένα εκτεταμένο δίκτυο ηλεκτρικών σιδηροδρόμων και σηράγγων, νικώντας έτσι τα κακοτράχαλα χώματά τους.

Οι τάσεις του 2^{ου} μισού του 19^{ου} αιώνα συνέχισαν και κατά τον 20^ο. Η σχετική σπουδαιότητα της γεωργίας μειώθηκε, ενώ αυξήθηκε αυτή της βιομηχανίας και (ακόμα περισσότερο) των υπηρεσιών. Η παγκόσμια ζήτηση, ειδικά για το τουρισμό (από το 1870) και τις οικονομικές υπηρεσίες (μετά το 1^ο πόλεμο) έδωσαν μεγάλη ώθηση. Συνοπτικά, τα κέρδη (%) των εξαγωγών στη 10ετία του 60 είχαν ως εξής :

ΜΗΧΑΝΟΥΡΓΙΑ – ΜΕΤΑΛΟΥΡΓΙΑ	40%
ΧΗΜΙΚΑ – ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ	20%
ΡΟΛΟΓΙΑ	15%
ΥΦΑΣΜΑΤΑ	12%
ΤΡΟΦΙΜΑ - ΠΟΤΑ	5%

Ποιο είναι λοιπόν το μάθημα ; Ας δούμε μια χώρα, φτωχή στο περιβάλλον σαν τη δική μας, που εκμεταλλεύτηκε τα εξής :

- Εκπαίδευση των πολιτών της
- Σωστή διαχείριση και εκμετάλλευση των Διεθνών Αγορών
- Επιλογή τομέων και ψηλή εξειδίκευση
- Παραγωγή ποιότητας και όχι ποσότητας
- Ευελιξία μετάλλαξης στις απαιτήσεις των καιρών.

Ανεξάρτητα λοιπόν αν πρόκειται για αγαθά ή υπηρεσίες, κράτη ή επιχειρήσεις, η παραπάνω «συνταγή» είναι η συνταγή της επιτυχίας. Ας την ακολουθήσουμε, ο καθένας στο μέτρο του, σαν πολίτης ή σαν επιχειρηματίας. Αν κάποτε ξεκινήσουμε, ίσως γλυτώσουμε στο τέλος.